

CHÍNH SÁCH TÀI CHÍNH NHẪM PHÁT TRIỂN MÔ HÌNH KINH TẾ TUẦN HOÀN TRONG NÔNG NGHIỆP Ở VIỆT NAM

CHỦ NHIỆM ĐỀ TÀI: PGS, TS. NGUYỄN ĐÀO TÙNG

Đề tài khoa học cấp Bộ

Cơ quan chủ trì: Học viện Tài chính

Thời gian nghiên cứu: Năm 2024-2025

Kinh tế tuần hoàn trong nông nghiệp là mô hình sản xuất đảm bảo tính bền vững và hiệu quả nhờ vào quy trình sản xuất khép kín, ở đó chất thải hay phế phụ phẩm của quá trình sản xuất này là đầu vào của quá trình sản xuất khác, hay nói đúng hơn, nông nghiệp tuần hoàn là quy trình sản xuất hạn chế tới mức tối đa phát thải chất thải ra môi trường nhờ việc tận dụng những phế phụ phẩm làm đầu vào cho sản xuất. Việc ứng dụng mô hình này trong sản xuất nông nghiệp giúp tạo ra sản phẩm an toàn, có chất lượng cao, giảm thiểu lãng phí, thất thoát và đặc biệt là giảm thiểu tối đa chất thải hoặc không có chất thải.

Đề tài *Chính sách tài chính nhằm phát triển mô hình kinh tế tuần hoàn trong nông nghiệp ở Việt Nam* bao gồm những nội dung chính sau:

Chương 1, ngoài lý luận về phát triển mô hình kinh tế tuần hoàn trong nông nghiệp; cơ sở lý luận về chính sách tài chính nhằm phát triển mô hình kinh tế tuần hoàn trong nông nghiệp, đề tài đã rút ra bài học kinh nghiệm cho Việt Nam khi khảo sát kinh nghiệm quốc tế đối với chính

sách tài chính để phát triển mô hình kinh tế tuần hoàn trong nông nghiệp: *Thứ nhất*, về phát triển kinh tế tuần hoàn trong nông nghiệp, cần: Xây dựng hành lang pháp lý của các chính sách tài chính phát triển kinh tế tuần hoàn trong nông nghiệp; đẩy mạnh tuyên truyền nâng cao nhận thức về các vấn đề phát triển bền vững, phát triển kinh tế tuần hoàn trong nông nghiệp; xây dựng chi tiết các tiêu chí để đánh giá dự án kinh tế tuần hoàn; chuẩn bị nhân sự có chuyên môn và kỹ năng phù hợp; xây dựng hệ thống thông tin. *Thứ hai*, về chính sách tài chính nhằm phát triển mô hình kinh tế tuần hoàn trong nông nghiệp, cần: Xác định rõ nhận thức của người dân, doanh nghiệp, cơ quan nhà nước có vai trò quan trọng trong thúc đẩy kinh tế tuần hoàn; xây dựng hành lang pháp lý rõ ràng cho việc hình thành, phát triển các mô hình kinh tế tuần hoàn gắn với trách nhiệm của các thành phần trong nền kinh tế, bao gồm chính phủ, người dân và doanh nghiệp; đa dạng hóa việc huy động nguồn lực, bao gồm các nguồn lực từ phía nhà nước cũng như nguồn lực từ phía người dân,

doanh nghiệp; tăng cường huy động nguồn lực thông qua các công cụ mang tính chất huy động được nguồn lực trong dân cư qua kênh thị trường như phát hành trái phiếu xanh từ: Chính phủ, chính quyền địa phương hoặc khu vực tư nhân (ngân hàng, doanh nghiệp) để tăng vốn cho các dự án gắn liền với môi trường.

Chương 2, đề tài đã nghiên cứu và khảo sát đánh giá thực trạng chính sách tài chính cho phát triển mô hình kinh tế tuần hoàn trong nông nghiệp ở Việt Nam giai đoạn 2018-2023. Kết quả cho thấy, Nhà nước đã hoạch định, tổ chức thực thi được một số chính sách cụ thể về huy động nguồn lực tài chính vào ngân sách nhà nước để chi cho đầu tư phát triển, trong đó có chuyển đổi mô hình sản xuất từ tuyến tính sang tuần hoàn trên toàn quốc; hỗ trợ chính sách thuế, phí, chính sách tín dụng, chính sách bảo hiểm nông nghiệp, hỗ trợ sản xuất và cung ứng dịch vụ xanh, thân thiện môi trường cho phát triển mô hình kinh tế tuần hoàn trong nông nghiệp v.v. Tuy nhiên, kết quả đạt được chưa cao. Theo đánh giá của nhóm nghiên cứu, hạn chế và nguyên nhân là do: Nguồn lực đầu tư cho nông nghiệp, nông thôn còn hạn chế, chỉ mới đáp ứng 55-60% nhu cầu; việc sử dụng ngân sách nhà nước cho kinh tế tuần hoàn còn bị lồng ghép vào chi bảo hiểm môi trường, ứng phó với biến đổi khí hậu trong sản xuất nông nghiệp và các khoản chi còn thiếu sự điều phối, tổng hợp, thống nhất, thiếu vai trò của cơ quan quản lý nhà nước về bảo hiểm môi trường để bảo đảm ngân sách nhà nước được tập trung vào đúng đối tượng, đúng nội dung cần thiết cho phát triển kinh tế tuần hoàn trong nông nghiệp; các dự án đầu tư công hướng tới kinh tế xanh, các dự án bảo vệ môi trường, xử lý nước thải, phế thải còn giải ngân chưa cao, mức hiệu quả đầu tư còn hạn

chế; hệ thống pháp luật quản lý hoạt động mua sắm công chưa được hoàn thiện; ngân sách phân bổ để hình thành các quỹ hỗ trợ doanh nghiệp sản xuất nông nghiệp chuyển đổi từ mô hình nông nghiệp tuyến tính sang mô hình kinh tế tuần hoàn trong nông nghiệp còn chưa được đề xuất và triển khai; chuyển giao công nghệ để ứng dụng vào mô hình kinh tế tuần hoàn chưa nhiều, chưa có sự gắn kết giữa các tổ chức nghiên cứu (viện, trường) với doanh nghiệp; chính sách thuế, phí chưa rõ ràng...

Trong *Chương 3*, nhóm đề tài đã đưa ra các nhóm giải pháp hoàn thiện chính sách tài chính nhằm phát triển mô hình kinh tế tuần hoàn trong nông nghiệp ở Việt Nam: 1) Hoàn thiện chính sách chi ngân sách nhà nước; chính sách thuế, phí; chính sách tín dụng và chính sách bảo hiểm, chính sách tài chính; đào tạo, bồi dưỡng nâng cao hiểu biết về kinh tế tuần hoàn trong nông nghiệp và phát triển mô hình kinh tế tuần hoàn trong nông nghiệp; 2) Nhóm giải pháp về truyền thông liên quan đến chính sách tài chính cho phát triển mô hình kinh tế tuần hoàn trong nông nghiệp; tăng cường hoạt động của các hiệp hội, các công ty tư vấn tài chính cho phát triển mô hình kinh tế tuần hoàn trong nông nghiệp; 3) Nhóm giải pháp nâng cao trình độ người lao động để thúc đẩy nhanh quá trình phát triển mô hình kinh tế tuần hoàn trong nông nghiệp đối với nông dân, với cán bộ quản lý liên quan hỗ trợ sản xuất nông nghiệp; 4) Nhóm giải pháp về triển khai xây dựng hệ thống tiêu chí đánh giá và công cụ đo lường liên quan đến kinh tế tuần hoàn trong nông nghiệp; hoàn thiện điều kiện hạ tầng liên quan thị trường carbon, dịch vụ môi trường trong sản xuất nông nghiệp; thực hiện kinh tế tuần hoàn trong nông nghiệp gắn liền với kinh tế số ■

LÊ THÚY giới thiệu